

NÁUČNÝ CHODNÍK

“HISTÓRIA KRÁĽOVEJ A KRMEŠA” - TABUĽA II.

Ranné dejiny okolitého regiónu - Rímske légie : Z obdobia tzv. Markomanských vojen, v rámci ktorých vojenské výpravy Rimanov bojovali voči Germánom sa v našom chotári zachovalo torzo rímskeho poľného tábora, ktorý sa rozkladal pri rieke na poli za bývalým Majerom, pri ceste, smerujúcej na Včelársku Paseku. Po našom chotári sa pred takmer 2000 rokmi pohybovali starí Rimania a vybuďovali tu vojenský poľný tábor, ktorý tu pravdepodobne existoval pomerne dlhé obdobie. Jeho hranice opevnenia boli objavené pri leteckom snímkovaní. Ešte aj po takom dlhom období sa objavujú jasné kontúry jeho opevnenia, ktoré malo rozmery okolo 100x200 m. Vo vnútri opevnenia, ktoré tvorili hlinené valy, spevnené drevenými palisádami boli umiestnené jednotlivé budovy pravdepodobne kasárenské baraky z nepálených tehál.

Predpokladaná podoba rímskeho vojenského opevnenia.

Podobné poľné tábory sa nachádzajú na viacerých miestach západného Slovenska (Hviezdoslavov, Malinovo, Janíky, Iža, Kvetoslavov). Tie tvorili súčasť obrannej opevnenej rímskej hranice, Limes Romanus, ktorá ohraničovala územie Rímskeho impéria na severnej strane. Limes vznikol na obranu proti germánskym kmeňom, ktoré prenikali do vnútrozemia Rímskeho štátu. Pozdĺž tejto opevnenej hranice stáli kastely, tábory a v určitých vzdialenostiach medzi nimi hliadkové veže. Systematická výstavba hraničných pevností na strednom Dunaji sa začala za cisára Flávia a rozmožila sa za cisára Domiciána (r. 81-96) a Trajána (r. 98-117). V tom čase vyrástli tábory Vindobona (Viedeň), Brigetium (Komárno) a Aquincum (Budapešť). Na území Slovenska stáli kastely v Rusovciach (Geruláta) a v Iži. Úlohou týchto opevnených bodov bolo hlavne kontrolovať dianie pozdĺž hraníc a chrániť od lúpežných nájazdov a nečakaných útokov Germánov. Na našom území sa Rimania dlhodobo zdržiavali a zanechali tu stopy významnej civilizácie. V r. 166-188, za vlády Marca Aurélie sa s najväčšou pravdepodobnosťou aj naše územie stalo dejiskom dlhotrvajúcich, ktoré skončili napokon víťazstvom Rimanov a na podmanené územia dal rímsky cisár rozmiestniť početné jednotky (40 000 mužov). Tieto jednotky prenikli hlboko na slovenské územie o čom svedčí rímsky nápis na trenčianskej skale z r. 179-180 (Laugarício).

Zdroje: M. Daniš, Kráľovské zvesti, www.kralovaprisenci.sk, www.wikipedia.org

Základné fakty z histórie obce : Kráľová pri Senci bola v stredoveku nazývaná „Villa Regia“, t.j. kráľovská obec, patrila ku kráľovským majetkom, v r. 1553 Seredyovcom a panstvu Svätý Jur. V r. 1798 sa vyčlenil z tohto panstva kráľovský a veľkogróbsky dištrikt. Obec sa v písomnostiach spomína v r. 1355 ako Keralkurmusdy, v r. 1376 ako Kyralfalua, v r. 1786 Königsaden, v r. 1808 Kráľová, v r. 1927 Kráľová, v r. 1960 Kráľová pri Senci. Už v r. 1421 podľa zmienky v metačnej listine o vymedzení chotárných hraníc, v obci sa nachádzal poľovnícky zámok samotného kráľa Žigmunda Luxemburského a na poľovačky sem rád chodieval aj kráľ Matej Korvín. V r. 1553 mala obec 7 port, v r. 1617 až 10 sedliackych a 23 želiarskych usadlostí, v r. 1828 dokonca 86 domov a 627 obyvateľov. Zaoberali sa chovom dobytka, ovocinárstvom, tkaním a pradením. Po r. 1918 pracovali väčšinou ako poľnohospodársky robotníci. Obec bola vo vojnových

rokoch 1938-45 pripojená k Maďarsku. V 17. storočí sa obce Krmeš a Kráľová stali majetkom mocného šľachtického rodu Pálffyovcov. V r. 1712-15 dali v barokovom štýle prestavať tunajší kaštieľ a vytvorili rozsiahlu francúzsku záhradou a anglický park, ktoré spájal doteraz stojaci záhradný barokový most. Po smrti posledného majiteľa panstva a kaštieľa, Jána Pálffyho v roku 1908 majetok kráľovského panstva chátral a bol devastovaný. Počas a po 2. svetovej vojne bol úplne zničený. Zachovala sa iba kaštieľna kaplnka, ktorú od štátu odkúpila obec a barokový most.

Súčasťou obce je aj Včelársky skanzen, ktorý ako včelárske učilište a majetok Slovenského zväzu včelárov vyrástlo v r. 1932-33. Historicky zaujímavé a cenné objekty v obci predstavujú Kaplnka

Historická mapa obce a okolia z r. 1733

Božského Srdca, secesná stavba starej školy v Krmeši a murovaná zvonica v Kráľovej. V obci sa nachádza niekoľko historicky cenných sôch (Sv. Ján Nepomucký, Sv. Florián, Sv. Ján Krstiteľ, Panna Mária). Kráľová pri Senci až do roku 1945 predstavovala dve samostatné obce, Kráľovú a Krmeš. Povereníctvo SNR pre veci vnútorné v Bratislave prípisom zo dňa 31. októbra 1945 potvrdilo zlúčenie obcí do jedinej. A tak sa spojili dve historicky vedľa seba ležiace obce, ktoré do tohto roku mali svoje osobitné samosprávne orgány, školu, krčmu, obchody a verejné financie.